

Beter Opleiden in Samenhang en Synergie

*Versterking samenwerking scholen primair onderwijs,
Pabo en Kenniscentrum Talentontwikkeling*

overtref jezelf

**Hogeschool Rotterdam –
Instituut voor Lerarenopleidingen -
Pabo (penvoerder)**

Directie/management

Rob Elgershuizen, directeur
Frans Spierings, programmadirecteur
Kenniscentrum Talentontwikkeling
Anita Derks, onderwijsmanager Pabo
Tamara de Vos, onderwijsmanager Pabo

Programmaleiding BOSS PO

Lau Mijnders (Pabo en Samen Opleiden)
l.g.mijnders@hr.nl
Willem de Vos (Kenniscentrum Talentontwikkeling)
w.a.de.vos@hr.nl

Projectleiding BOSS PO

Denise van Schelven (Samen Opleiden en Begeleiding Beginnende Leraren)
d.e.j.van.schelven@hr.nl
Liesbeth van Beijsterveldt (Opbrengstgericht Werken)
Mariëtte Lusse (Ouderbetrokkenheid)
Erica Geers (Sociaal Veilige School)

Adres

Postbus 25035
3001 HA Rotterdam
www.hogeschoolrotterdam.nl

Wijzer in Opvang en Onderwijs

Bestuur

Alex Brobbel, voorzitter
Pieter Roelofs, stafmedewerker Onderwijs en Kwaliteit

Adres

Postbus 6005
3130 DA Vlaardingen

Betrokken scholen

Obs Prinses Christina
Obs de Westhoek
Obs de Wereldwijzer
Obs Jan Ligthart
Obs Holy loc. Klimop
Obs Holy loc. Het Breinpaleis
Obs Holy loc. De Singel

Jenaplanschool Vlaardingen
Vlaardingse Dagschool Erasmus
Openbare Daltonschool De Klinker
www.wijzer.nu

BOOR

Bestuur

Harm Weggemans, manager bovenschools

Adres

Postbus 23058
3001 KB Rotterdam

Betrokken scholen

Obs Bloemhof
Obs de Kameleon
Obs Nelson Mandela
Obs de Vierambacht
Obs de Wilgenstam
Obs de Toermalijn
Obs Passe Partout
Obs de Boog
www.stichtingboor.nl

PRIMO Schiedam

Bestuur

Peter Jonkers, voorzitter

Adres

Postbus 515
3100 AM Schiedam

Betrokken scholen

Obs de Violier
Obs LOEP
Obs de Klinker
www.primoschiedam.nl

Stichting OPOCK (Capelle/Krimpen)

Obs de Tweemaster

SIKO

Rkbs St. Jozef

Het programma Beter Opleiden in Samenhang en Synergie - inleiding

In het programma Beter Opleiden in Samenhang en Synergie (BOSS) wordt samengewerkt tussen de Pabo en het Kenniscentrum Talentontwikkeling (KCTO) van Hogeschool Rotterdam (HR) en stichtingen (besturen) voor primair onderwijs. Hoewel er al een intensieve samenwerking is door de inzet van studenten, is de inhoudelijke onderlinge samen- en wisselwerking tussen Pabo-docenten en leerkrachten en schoolleidingen momenteel echter nog minder prominent aanwezig. De Pabo, het Kenniscentrum Talentontwikkeling HR en de stichtingen zien in de regeling 'Versterking samenwerking lerarenopleidingen en scholen' goede mogelijkheden om het bestaande samenwerkingsverband in het primair onderwijs te versterken, uit te breiden en te verdiepen. Het doel is daarbij het opzetten van een duidelijke doorlopende leerlijn tussen de Pabo HR en de basisscholen in de regio Rotterdam: van het samen opleiden van aankomende leerkrachten op de Pabo HR, naar het begeleiden van beginnende leerkrachten op scholen, naar het bijscholen en professionaliseren van ervaren leerkrachten. Speciale aandacht gaat hierbij uit naar de specifieke competenties die een leerkracht in de grootstedelijke (achterstands-)context nodig heeft.

Samen opleiden staat hierin voor alle vormen van opleiden waarbij basisschool en opleidingsinstituut gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de opleidingstrajecten voor leerkrachten basisonderwijs die gekenmerkt worden door een sterke praktijkgerichtheid en een inhoudelijke verbondenheid tussen basisschool en Pabo HR. De professionalisering van aankomende, startende en gediplomeerde leerkrachten staat centraal. Het is het streven om binnen de subsidieperiode per school de meest optimale samenwerkingspositie te bereiken. Welke scholen welke positie gaan bekleden, is afhankelijk van de keuze van de stichtingen. Maar het is de ambitie van de Pabo HR om binnen het samenwerkingsverband – zo mogelijk aan het einde van de subsidieperiode - in ieder geval samen te werken met een groot aantal scholen, en dat zoveel mogelijk scholen opleidingschool zijn geworden en kiezen voor een intensieve samenwerking met de Pabo.

De Pabo HR leidt studenten op voor de grootstedelijke regio en voor de scholen van de stichtingen geldt dat er veel behoefte is om in de grootstedelijke context de beste aanpak te onderzoeken. De stichtingen hebben namelijk te maken met de grootstedelijke problematiek die centraal staat in het curriculum van de Pabo HR.

Willem de Vos, programmaleider BOSS PO
Rotterdam, januari 2016

BOOR Openbaar Onderwijs Rotterdam: het kind voorop!

Stichting Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam (BOOR) heeft 82 scholen in het (speciaal) basisonderwijs, het (voortgezet) speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs. Iedere school heeft zijn eigen profiel en karakter. Dit betekent dat wij voor ieder kind een passende school hebben. Elk kind is welkom bij het Openbaar Onderwijs Rotterdam.

Stichting BOOR biedt kwaliteitsonderwijs voor kinderen in Rotterdam en omgeving. Onderwijs dat onderscheidend en innovatief is. Onderwijs vanuit het perspectief van het kind: het bieden van maximale kansen, het vergroten van talenten en rekening houdend met de kinderrechten.

Wij leren onze leerlingen om betrokken te zijn bij de wereld om hen heen. Zo worden kinderen wereldburgers en ervaren zij dat verschillen tussen mensen kansen zijn en geen bedreiging.

Respect is een uiterst belangrijke waarde binnen onze scholen. De leerlingen worden voorbereid op een zelfstandige positie in de maatschappij waarbij zij zelf verantwoordelijkheid kunnen dragen. Om dit te bewerkstelligen werkt Stichting BOOR nauw samen met maatschappelijke partners die betrokken zijn bij de opvoeding en ontwikkeling van kinderen.

De band tussen Stichting BOOR en HR is in het voorjaar van 2014 nog inniger geworden door met elkaar te gaan samenwerken in het kader van het programma Beter Opleiden in Samenhang en Synergie. Dit programma is gestart op de juiste tijd op de juiste plaats, anno 2014 in de grote stad waar de maatschappij complex is en snel verandert. Dit vraagt om vakbekwame leraren die in staat zijn de veranderingen bij te houden en daarop adequaat te reageren. Het programma BOSS versterkt de samenhang van theorie en praktijk zowel op de basisscholen als op HR zodat de opleiding van de leerkrachten zich verbetert. Die samenhang wordt nog eens krachtiger doordat

ook het bestuur van Wijzer in Opvang en Onderwijs (Vlaardingen/Maassluis) en Stichting Primo Schiedam zich verbonden hebben aan BOSS. Deze nieuwe samenwerking bewerkstelligt dat besturen openbaar onderwijs van elkaar kunnen leren door binnen het programma samen met HR op te trekken en ervaringen te delen.

Beter Opleiden in Samenhang en Synergie, een lange titel met veel inhoud en ver strekkende gevolgen. BOOR gaat ervoor!

Wijzer in Opvang en Onderwijs te Maassluis en Vlaardingen

Wijzer in Opvang en Onderwijs is de overkoepelende organisatie voor openbaar (speciaal) basisonderwijs en openbaar (voortgezet) speciaal onderwijs in Maassluis en Vlaardingen. Wijzer omvat twaalf scholen, tien reguliere basisscholen, een school voor Speciaal Basis Onderwijs en een school voor Speciaal Onderwijs en Voortgezet Speciaal Onderwijs.

In het beleidsplan van Wijzer in Opvang en Onderwijs voor de periode 2016-2019, geformuleerd in samenwerking met ouders, leerkrachten en directieleden van scholen, stafleden, de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad en externe partners, zijn ambitieuze doelstellingen geformuleerd. Openbare identiteit, innovatief vermogen, gastvrijheid maar vooral kwaliteit van ons onderwijs en ons personeel stonden en staan centraal.

In onze zoektocht naar bouwstenen voor een goed kwaliteitsbeleid heeft de Pabo Hogeschool Rotterdam zich ontwikkeld tot een vaste partner. De Pabo was tot voor kort een "leverancier" van stagiaires en daar bleef het eigenlijk bij. Tussen het primair onderwijs van Wijzer en de Pabo is nu een nauwe samenwerking tot stand gekomen die geleid heeft tot deelname aan het programma Beter Opleiden in Samenhang en Synergie (BOSS).

In het BOSS-traject komen een aantal, ook voor Wijzer, belangrijke beleidsonderwerpen samen:

- Samenwerken aan de opleiding en begeleiding van de leerkracht van de toekomst.
- Samenwerken aan de kwaliteit van het onderwijs.
- Samenwerken aan opbrengstgericht werken.
- Samenwerken aan versterking van de ouderbetrokkenheid.
- Samenwerken aan de (sociaal) veilige school.

Bovenstaande thema's zijn bijna allemaal terug te vinden in ons beleidsplan 2016-2019 "Samen verder". Ook in dit beleidsplan krijgen deze thema's een prominente plaats. De samenwerking met de eerder genoemde partijen krijgt nog een extra dimensie omdat ook een groep scholen van de Stichting BOOR en andere besturen participeren in het BOSS-traject. Daarmee wordt ook het leren van elkaar een integraal onderdeel van BOSS.

Deskundigheid vanuit de Pabo en het Kenniscentrum Talentontwikkeling, gecombineerd met de deskundigheid vanuit de dagelijkse onderwijspraktijk leiden in onze visie tot een kwalitatief goede samenwerking en een verbeteringsslag gericht op toekomstbestendig onderwijs.

Stichting Primo Schiedam

Stichting Primo Schiedam vormt het bestuur over 10 openbare basisscholen en 1 school voor speciaal basisonderwijs in Schiedam.

Onze scholen onderscheiden zich door een eigen onderwijsconcept. We hebben een Montessorischool, een Daltonschool, scholen die ontwikkelingsgericht werken en scholen die klassikaal werken. Al onze scholen zijn brede scholen. Onze scholen zijn meer dan gemiddeld succesvol in de bestrijding van onderwijsachterstanden en het creëren van een kansrijke start in het voortgezet onderwijs. Primo staat voor sterk openbaar onderwijs. Daarbij gaat het uiteraard over taal en rekenen, maar er is veel meer: aandacht voor wederzijds respect, waarden en normen, levensbeschouwing, godsdienst, wereldoriëntatie, cultuur en sport vinden wij net zo belangrijk!

Om bovenstaande te kunnen bewerkstelligen voor nu en in de toekomst werkt Primo intensief samen met o.a. kinderopvangorganisaties, de gemeente, ons samenwerkingsverband Onderwijs dat past, maatschappelijk werk, Welzijn Schiedam en de Pabo Hogeschool Rotterdam. Het programma Beter Opleiden in Samenhang en Synergie (Boss) sluit hier naadloos op aan. Het in nauwe samenwerking op-

leiden van leraren maakt het mogelijk om nog beter de aansluiting te vinden bij de steeds veranderende onderwijspraktijk. Een onderwijspraktijk waarbinnen het van en met elkaar leren van de professionals een steeds grotere plek inneemt.

Samen Opleiden en Begeleiding Beginnende Leraren - themabeschrijving

Het doel van het thema Samen Opleiden is het samenbrengen van de verschillende ideeën, wensen en verwachtingen van alle betrokkenen en het samen opbouwen van een gedeelde visie op samen opleiden, waarbij de nadruk ligt op de samenhang in het opleidingsprogramma van praktijk en theorie en de synergie van de partners. Op die manier wordt gewerkt aan de gezamenlijke toekomstbestendige opleiding en professionalisering van bekwame aanstaande, startende en ervaren leerkrachten in een grootstedelijke context.

De BOSS-thema's Samen Opleiden en Begeleiding Beginnende Leraren zijn op punten zo met elkaar verweven, dat activiteiten binnen de thema's samenhangen. Met de themagroep Samen Opleiden/ Begeleiding Beginnende Leraren buigen we ons over initiatieven die binnen beide thema's thuishoren.

Samen opleiden

Vorig schooljaar stond in het teken van een (hernieuwde) kennismaking tussen basisscholen en Pabo HR. We hebben verkend op welke manieren we – samen – studenten zo goed mogelijk kunnen en willen opleiden. Dit schooljaar willen we de samenwerking een stevige inhoud geven. We zijn daarom met verschillende initiatieven en activiteiten gestart:

- Keurmerken
Iedere school heeft, naast een activiteitenplan voor

een thema, ook een activiteitenplan gemaakt voor Samen Opleiden. Daarin worden ambities geformuleerd om samen met de Pabo naar een keurmerk A, B of C toe te groeien. Dat betekent bijvoorbeeld dat een groot aantal scholen hun mentoren een van de mentorenscholingen laat volgen. Dit komt de afstemming van praktijk en opleiding en de kwaliteit van opleiden van studenten ten goede. Inmiddels is mentorenscholing A gevalideerd door Registerleraar.nl. Dat maakt het voor de leerkrachten mogelijk om (register)uren te schrijven in hun Lerarenregister! Bij het toegroeien naar keurmerk B/Opleidingsschool hoort ook het aanstellen van een schoolopleider. Schoolopleiders hebben onder andere overzicht over plaatsing en ontwikkeling van studenten, en de ontwikkeling van mentoren. Op keurmerk B/Opleidingsschool is het de bedoeling dat er één instituutopleider vanuit de Pabo alle studenten begeleidt. Dit schooljaar komen voor het eerst in een aantal bijeenkomsten de schoolopleiders en instituutopleiders bij elkaar om hun nieuwe taak te verkennen en vorm te geven.

- Werkplekcurriculum
Het opleidingscurriculum bestaat uit het pabocurriculum en het leren op de werkplek. Dat leren op de werkplek kan expliciet gemaakt worden door mentoren en schoolopleiders, door dagelijkse werkprocessen met de student te bespreken. Een voorbeeld: van iets als 'pleinwacht lopen' kan de student veel leren. Dat gaat het beste als de mentor en de student daarover het gesprek aangaan en zichtbaar maken waarom je als leerkracht de ene keer zó handelt, en de andere keer weer anders.

- Pabo/BOSS-groep
Met een aantal pabodocenten is er vanaf oktober 2015 op het snijvlak van de Pabo en de praktijk goed

gekeken naar een aantal onderdelen van Samen Opleiden: de rol van de instituutopleider, de BOSS-thema's en mogelijke verankering in het pabocurriculum en de borging van samen opleiden op de Pabo.

- Pilot-activiteiten
Dit schooljaar is een start gemaakt met docent-/leerkrachtuitwisseling, waarbij docenten meekijken en meedoen op de basisschool, en leerkrachten op de Pabo. Dit heeft als doel elkaars context beter te leren kennen en de eigen kennis en vaardigheden te ontwikkelen in die andere context. Net als vorig schooljaar wordt ook dit jaar weer de pilot Academische Pabo uitgevoerd op een aantal scholen. In deze pilot komen groepen studenten bij elkaar op de scholen en verbinden onder leiding van de schoolopleider theorie uit pabo-lessen met de praktijk op basisscholen.

Begeleiding Beginnende Leraren

Vorig schooljaar is binnen dit thema gestart met intervisiegroepen van startende leerkrachten. Dit schooljaar wordt dit uitgebreid met het ontwerpen van inwerkprogramma's op de scholen.

- Intervisie
Dit schooljaar starten weer diverse intervisiegroepen voor startende leerkrachten bij Wijzer en BOOR, in samenwerking met de Pabo.

- Inwerkprogramma's
In de themagroep wordt nagedacht over de vorm en inhoud van inwerkprogramma's voor startende leerkrachten in samenwerking met en in aansluiting op de Pabo, zowel op schoolniveau als op bovenscholenniveau. De ambitie is om de inwerkprogramma's zo veel mogelijk in te passen in het personeelsbeleid van de scholen.

Deelnemers aan de themagroep

Pieter Roelofs, Wijzer in Opvang en Onderwijs
Majorie van Dijk, Okc De Wereldwijzer
Joke Burgerhoudt, Obs De Westhoek
Melissa Solleveld, Obs De Westhoek
Hiske de Koning, Obs Holy
Herman Stel, Obs De Singel
Harm Weggemans, BOOR

Firdevs Durgut, Osbs De Kameleon
Lia Ista, Osbs De Kameleon
Joyce Visser, Osbs De Kameleon
Norine Meinster, Obs Nelson Mandela
Jolande Verkaik, Obs Passe-Partout
Dolf de Bas, Sint Jozefschool
Lau Mijnders, Pabo HR
Mieke Mulder, Pabo HR
Willem de Vos, KCTO HR
Denise van Schelven, KCTO HR

Opbrengstgericht werken - themabeschrijving

Schoolniveau en schooloverstijgend

In schooljaar 2015-2016 hebben we twee groepen gevormd. Een groep houdt zich bezig met het opleiden van studenten in het opbrengstgericht werken.

Opbrengstgericht werken zit verankerd in een derdejaars cursus waarin studenten leren hoe zij leerlinggevens analyseren, leerlingen clusteren in niveaugroepen, instructie kunnen afstemmen op niveau, en die (afgestemde) instructie en begeleiding kunnen organiseren in de klas, en een groepsplan kunnen maken.

Studenten lezen over opbrengstgericht en data-gestuurd werken en maken gebruik van ons boek

Haal meer uit je toetsgegevens. Van resultaten naar groepsplan (de Vos, van Schelven, Oprins & van Beijsterveldt, 2015). Zij maken een groepsplan voor de eigen stageklas. In de groep die zich bezig houdt met het opleiden van studenten in opbrengstgericht werken, nemen we deze cursus onder de loep. We gaan deze verbeteren door beter gebruik te maken van de expertise van de praktijk, door studenten bijvoorbeeld aan casussen uit het werkveld te laten werken en door workshops te geven waarin collega's uit het werkveld een rol spelen. Deze groep bestaat nu uit interne begeleiders van drie scholen (Dbs De Klinker in Vlaardingen, Okc De Wereldwijzer in Vlaardingen en de Vlaardingse Dagschool Erasmus), maar meer scholen zijn welkom. Hoe meer scholen mee doen, des te minder tijdsinvestering er per school nodig is. Door mee te ontwikkelen, werk je tegelijkertijd ook aan het verbeteren van processen op je eigen school en kun je je eigen team professionaliseren!

Een andere groep richt zich op het omgaan met verschillen tussen leerlingen en dan op de 'best presterende leerlingen' in het bijzonder. Ook hierin gaan we met drie scholen (Obs Passepartout, Obs De Tweemaster en Obs Jan Ligthart) en de Pabo kijken naar wat we van elkaar kunnen leren. Hoe gaan leerkrachten in de reguliere klas met de best presterende leerlingen om? Hoe besteden we hier aandacht aan in het curriculum van de Pabo? Hoe kunnen we studenten en leerkrachten hierin nog beter begeleiden? Een eerste inventarisatie met de deelnemende scholen heeft een aantal onderwerpen opgeleverd waar we ons dit schooljaar in eerste instantie op richten, namelijk het gebruiken van coöperatieve werkvormen als manier om beter om te gaan met verschillen tussen leerlingen, en op het differentiëren in de les (bijvoorbeeld in vraagstelling tijdens instructie). We wisselen eerst kennis en ervaring uit met elkaar en bekijken vervolgens wat we kunnen betekenen voor

het curriculum van de Pabo.

Als je deel wilt nemen aan deze groepen, door te delen, te leren en/of te ontwikkelen, ben je nog steeds van harte welkom! Stuur een mail naar e.m.van.beijsterveldt@hr.nl.

Pabocurriculum

Op de Pabo gaan we een verbeterde onderzoekvaardighedenlijn ontwikkelen voor jaar 1 tot en met jaar 4. Uit deze leerlijn ontstaat het profiel voor een startbekwame leerkracht met onderzoeksvaardigheden en een onderzoekende houding.

Deelnemers

Liesbeth van Beijsterveldt, Pabo HR
Lenneke Lobker, Pabo HR
Wendy Saman, Pabo HR

Omgaan met verschillen - themabeschrijving

Steeds meer leerlingen met speciale onderwijsbehoeften zitten op de reguliere basisschool. Hoe ga je om met al deze verschillende onderwijsbehoeften? Hoe bied je passende leerstof? Hoe bied je een passende leerstijl? Hoe zorg je voor opbrengstverhoging voor alle kinderen? Hoe organiseer je het onderwijs aan al deze verschillende leerlingen in één klas van 25 tot 30 leerlingen en maar één leerkracht (zonder individualistisch onderwijs te bieden)? Kinderen leren immers van en met elkaar.

Vanuit het BOSS-project gaan wij proberen al deze vragen te beantwoorden d.m.v. onderzoek en praktische voorbeelden.

Wat we hiervoor moeten weten:

- Wat werkt opbrengstverhogend?
- Welke leerstijlen zijn er en worden in een klas gebruikt?
- Welke doelen moeten gehaald worden (leerstof)?
- Welke verschillende onderwijsbehoeften zijn er? Hoe breng je deze in beeld?
- Hoe maak je leerlingen eigenaar van hun leerproces?
- Welke werkvormen zijn er en kan je gebruiken in de klas?

We gaan op bezoek bij scholen die:

- Thematisch werken
- Werken met leerlingen die zelf hun taken plannen
- Hoge opbrengsten hebben
- Rekening houden met verschillende leerstijlen
- Verschillende werkvormen gebruiken in de klas

Deelnemers

Wendy Saman, Pabo HR
Willem de Vos, KCTO HR (coördinatie)

Ouderbetrokkenheid - themabeschrijving

Doel van het programma is het vergroten van de professionaliteit van (aankomende) leerkrachten in de samenwerking met ouders. In schooljaar 2015 - 2016 ligt de nadruk op de volgende onderdelen: Verbeteren van de samenwerking met ouders op de BOSS-scholen. In BOSS-scholen die zich hebben verbonden aan het thema Ouderbetrokkenheid zijn twee verschillende projecten gaande:

- De leerkring Thuis in Taal
In deze leerkring staat het werken met de door Martine van der Pluijm ontwikkelde handreiking centraal met als

doel het ondersteunen van laaggeletterde ouders bij taalstimulering thuis.

Vier scholen van BOOR (Bloemhof, de Kameleon, Nelson Mandela en de Kleine Wereld) en een school van Wijzer (de Globe) participeren in deze leerkring. Daarnaast nemen nog 7 scholen en een organisatie voor peuterspeelzaalwerk deel aan de leerkring. In schooljaar 2015 - 2016 staan er twaalf bijeenkomsten op de rol waarin deelnemers zijn ingewijd in hoe zij laaggeletterde ouders kunnen herkennen en hoe zij de relatie kunnen aangaan met deze ouders. De aandacht gaat in eerste instantie uit naar de onderbouw, maar in toenemende mate komt bij scholen die al langer participeren ook de bovenbouw in beeld. Ook de samenwerking tussen de leerkrachten in de klas en de medewerkers ouderbetrokkenheid in de ouderkamers krijgt extra aandacht. Naast de leerkringbijeenkomsten worden er met iedere school werkafspraken gemaakt om ouder-kind- activiteiten in de klas op te starten. Tijdens deze ouder-kindactiviteiten zien ouders hoe hun kind leert op school en krijgen zij aanknopingspunten om zelf te ervaren hoe zij de taal van hun kind op een informele manier kunnen stimuleren. Ouders krijgen tips mee die zij thuis kunnen toepassen. Om ouders daadwerkelijk te enthousiasmeren voor deelname en te helpen een stimulerende interactie aan te gaan met hun kind wordt gewerkt met een stappenplan. Een randvoorwaarde is een goede aansluiting bij de kennis en ervaringen van deze ouders. Veel kijken naar de ouder-kindinteractie en uitproberen zijn van belang. De scholen worden ondersteund door studenten Pedagogiek, zodat er meer aandacht is om ouders en kinderen te begeleiden. Tijdens nieuwe leerkringbijeenkomsten leren de deelnemers van BOOR en Stichting Wijzer samen met deelnemers van andere schoolbesturen van elkaars ervaringen.

- Impuls ouderbetrokkenheid
Drie BOSS-scholen (en 5 andere Rotterdamse scholen) participeren in het traject: impuls ouderbetrokkenheid. De scholen (Nelson Mandela en de volgscholen de Akkers en de Pantarijn) voeren onder begeleiding van CPS onderwijsontwikkeling en -advies de tien criteria voor optimale samenwerking met ouders in. Een regiegroep van directie, leerkrachten, ouders en medewerkers ouderbetrokkenheid nemen hierin de leiding. Daarnaast worden op deze scholen oudercursussen aangeboden door Sezer voor diversiteit. In twaalf bijeenkomsten leren de ouders hun thuisbetrokkenheid (het steunen en stimuleren van hun kinderen) beter vorm te geven. Hogeschool Rotterdam (Mariëtte Lusse en Luuk van Schie) zet hierbij haar expertise in en verzorgt een monitor voor de scholen.

Aanpassing van het Pabocurriculum

De samenwerking met ouders krijgt sinds vorig studiejaar in toenemende mate aandacht in het Pabo-curriculum. De competentie voor het samenwerken met ouders is aangescherpt op basis van de tien succesfactoren voor beter samenwerken met ouders (Lusse, 2013; 2015). Op basis daarvan is het onderwijsaanbod uitgebreid en nader vorm gegeven. In jaar 1, 2 en 3 was er voorheen nauwelijks aandacht voor dit thema in het curriculum, vanuit de gedachte dat de studenten zich eerst moeten richten op wat het lesgeven inhoudt en de didactiek, waardoor LIO-stagiaires minder goed voorbereid waren voor het voeren van gesprekken met ouders (onvorbereid gesprekken moesten voeren met ouders). De nadruk in schooljaar 2015-2016 ligt op het curriculum van jaar 3, waar studenten 4 colleges krijgen over de nieuwste kennis omtrent de samenwerking met ouders en 3 workshops krijgen (kennismakingsgesprek, voortgangsgesprek en lastige gesprekken). In de eerste twee jaar is er nu aandacht voor gespreksvoering en voor het afstemmen van leren thuis en op school. In het vierde jaar krijgen met name de studenten die kiezen voor de minoren passend onderwijs en VVE extra aandacht voor ouders. Het valt op

dat er in toenemende mate studenten afstuderen op de samenwerking met ouders.

In de stages is met de BOSS-scholen afgesproken dat studenten uit jaar 1 en 2 in de gelegenheid moeten zijn formeel contact met ouders te observeren en informeel contact te leggen. In jaar 3 werken studenten mee in de voorbereiding en voeren gesprekken onder begeleiding. In jaar 4 doen ze dit zelfstandig, met de leerkracht op de achtergrond.

Er is de afgelopen periode al veel onderwijsmateriaal ontwikkeld (een quickscan om de stand van zaken in de stageklas te beoordelen, de kijkwijzer voor het observeren van oudergesprekken, een handreiking voor het voeren van kennismakingsgesprekken, voor voortgangsgesprekken en aandachtspunten voor het voeren van lastige gesprekken). In 2016 zal dit worden aangevuld met voorbeelden van gesprekken op film.

BOSS-themagroep Ouderbetrokkenheid

Binnen het programm BOSS PO is in september 2015 bovendien de themagroep Ouderbetrokkenheid van start gegaan. In deze themagroep werken scholen en Pabo samen aan het betrekken van scholen bij de curriculumvernieuwing op de Pabo op het thema ouders en het betrekken van Pabo-docenten en stagiaires bij de ontwikkelingen in de school en in de klas. Zo worden er stage-opdrachten vormgegeven om stagiaires meer ervaring te laten opdoen in het samenwerken met ouders. De groep komt dit schooljaar vier maal bij elkaar. Het uiteindelijke doel is het opleiden in de school zo vorm te geven dat beide partijen (basisscholen en Pabo) er profijt van hebben.

Deelnemers

Wijzer in Opvang en Onderwijs

Liset Dagelet, Obs de Globe en Obs de Klinker
Mark Terwiel, Obs Prinses Christinaschool
Madeleine Kleinjan, Obs Prinses Christinaschool

BOOR

Adrie Notenboom, Obs de Kameleon
Dewhi Malinka, Obs Bloemhof
Gérard Walle, Obs Bloemhof

Hogeschool Rotterdam

Rosa Rodrigues, Pabo HR
Resca van Dijk, student
Martine van der Pluijm, ISO HR
Mariëtte Lusse, KCTO HR

De sociaal veilige school - themabeschrijving

Doel van het programma is het vergroten van de pedagogische sensitiviteit van leerkrachten en het bevorderen van sociale competenties van leerlingen. Vanuit deze twee invalshoeken kan een school beleid vormen om een sociaal veilige school te worden. Daartoe werken wij op verschillende niveaus.

Schoolniveau

De sociale veiligheid op school wordt beïnvloed door de relaties die de leerkracht met de kinderen en ouders opbouwt en de relaties tussen de leerkrachten, leerlingen en ouders onderling. De Prinses Christinaschool uit Maassluis werkt aan het beleid rond de sociaal veilige school. Op dit moment ontwikkelen studenten van de Pabo een enquête voor leerkrachten, ouders en leerlingen, zodat zichtbaar wordt hoe deze groepen over de sociale veiligheid op de school denken. De uitslag hiervan zal de richting geven aan het te vormen beleid. Tijdens teambijeenkomsten zal de gezamenlijke visie bepaald worden en worden er stappen gezet waar volgend jaar concreet aan gewerkt zal worden.

Deelnemers

Odette van Dijk, Prinses Christinaschool Maassluis
Nick Zuiddam, Obs de Toermalijn
Erica Geers, Pabo HR

School-overstijgend

Het thema de sociaal veilige school is een vrij brede paraplu. Het eerste jaar zal dan ook nodig zijn om met elkaar vast te stellen wat binnen het thema belangrijk is. Welke begrippen horen erbij, welke definities houden we aan, op welke niveaus kan een school aan het thema werken. Tijdens de verschillende symposia zal dit aandacht krijgen en maken we met elkaar de kaders rond het thema. Vanuit het Kenniscentrum Talentontwikkeling wordt meegedacht, zodat we een link houden met ouderbetrokkenheid. Een student van de master Pedagogiek gaat een afstudeeronderzoek doen waar het schooloverstijgende niveau onderwerp is.

Deelnemers

Odette van Dijk, Obs Prinses Christinaschool
Nick Zuiddam, Obs de Toermalijn
Erica Geers, Pabo HR
Deelnemende scholen van BOSS

Pabocurriculum

In hoeverre zijn onze afgestudeerde studenten toegerust op sociale veiligheid? In het curriculum van onderwijskunde op de Pabo krijgt de pedagogische opdracht herhaaldelijk aandacht. In de stages zetten de studenten de theorie om in praktische vaardigheden. We kijken in het curriculum wat er op dit moment structureel wordt aangeboden en wat er eventueel anders zou kunnen. Landelijk is hiervoor een werkgroep opgericht, in samenwerking met de stichting School en Veiligheid. In dit samenwerkingsverband wordt op landelijk niveau de curricula van de pabo's doorgelicht en expertise uitgewisseld.

Deelnemers

Erica Geers, Pabo HR

www.hr.nl

www.Bosshr.nl